

Motion till riksdagen 2009/10:T3

**av Karin Svensson Smith m.fl. (mp, s, v)
med anledning av prop. 2009/10:32**

Fordonsbesiktning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag om att konkurrensutsätta fordonsbesiktningen.

Motivering

Sverige har i dag ett väl fungerande system för fordonsbesiktning. Systemet är effektivt och kunderna är nöjda. I Bilprovningens enkät från 31 augusti 2009 uppgav 94 % av kunderna att de var nöjda med sitt besök på provstationen. Bättre resultat får man leta efter. Dagens system för fordonsbesiktning är självfinansierande och behöver inte gå med vinst. Vidare ifrågasätter vi starkt om det är rimligt att förvandla obligatorisk fordonsbesiktning till en vinstdrivande privat verksamhet. Det torde vara mycket tveksamt, både ur ett rätts- och ett trafiksäkerhetsperspektiv. Inget talar heller för att fordonsbesiktningen skulle bli billigare eller mer effektiv sett ur den enskilda bilägarens perspektiv. Så sent som i maj 2006 avstyrkte trafikutskottet ett antal motioner om att konkurrensutsätta fordonsbesiktningen, med hänvisning till att främja en hög säkerhet, god miljö och en regional balans. Regeringens förslag är en kovändning som bygger på en ideologisk iver att avreglera allt som avregleras kan. Intressant är också att regeringen försöker att tona ned förslaget genom att kategorisera det som en ”omreglering” i stället för avreglering som är dess rätta namn.

Vi i det rödgröna samarbetet ser inte att det finns någon anledning att avreglera en verksamhet som fungerar utmärkt. Regeringen påpekar gång på gång att det är svårt att förutse effekterna av denna avreglering. Några effekter är dock tydliga.

Fel! Okänt namn på

Större kontrollapparat

I och med att staten lämnar över ansvaret för fordonsbesiktning på privata aktörer krävs en stor kontrollapparat. Med dagens system är denna kontrollapparat överflödigt, eftersom Svensk Bilprovning AB har till sin enda uppgift att genomföra fordonsbesiktningar som ett myndighetsutövande. Transportstyrelsen kommer enligt regeringens förslag att kontrollera de ackrediterade företagen, och detta kommer att leda till 15–25 nya heltidsanställda på Transportstyrelsen till en kostnad av 10,4 miljoner kronor.¹ Dessutom tillkommer arbetsuppgifter hos Swedac genom att det föreslås att de ska ackreditera de företag som ansöker om att få genomföra fordonsbesiktning. Den nya verksamheten föreslås vara avgiftsfinansierad², vilket kommer att leda till ett större avgiftsuttag hos kunderna och, med andra ord, högre priser.

Högre priser för den enskilde

I de länder som avreglerat fordonsbesiktningen har priserna för en besiktning stigit. Priserna för att besiktiga sin bil är 50–100 % högre i de europeiska länder som valt att avreglera fordonsbesiktningen. Mycket riktigt räknar regeringen också med att priserna kommer att stiga för privatpersoner. Regeringen föreslår dessutom en fri prissättning utan tak, vilket flera andra länder krävt i samband med avreglering.

De höjda priserna motiveras med utökad tillgänglighet och service, men att denna service efterfrågas av kunderna eller hur den kommer att se ut är oklart. Vad gäller tillgängligheten visar konsekvensanalyserna att antalet stationer kommer att minska i glesbygd. Att det är något som den enskilde medborgaren vill betala extra för är tveksamt.

I Finland har avregleringen lett till att priserna stigit från 17 EUR utan moms 1994 till ca 46 EUR inklusive moms 2007³, en ökning med 270 %. Prisökningen kan delvis förklaras genom att en moms på 22 % infördes i samband med avregleringen, men det är inte hela sanningen. Låg priskonkurrens och sämre effektivitet är två andra viktiga orsaker. Två aktörer har 80 % av marknaden, och utnyttjandegraden har minskat i takt med att antalet stationer har ökat.

Den totala efterfrågan på bilbesiktning är oberoende av priset, eftersom den är obligatorisk för alla som innehar ett fordon. Det är därför blåögt att tro att man kan skapa en väl fungerande marknad – valet att inte besiktiga bilen finns ju inte. Att hänvisa den som bor i Norrbotten till att åka bil till lägre priser i Stockholm är inte någon attraktiv idé.

¹ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 89–90.

² Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 89.

³ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 26.

Fordonsbesiktningen i dag håller hög kvalitet

I dag håller svensk fordonsbesiktning hög kvalitet. Det finns uppgifter som visar att den håller bäst kvalitet i hela Europa. Produktiviteten är hög, pålitligheten god och prisnivån till konsument hör till genomsnittet i Europa.⁴

Ett av regeringens argument för en avreglering är att kvaliteten ska bli bättre, trots att effekterna blir sämre tillgänglighet i glesbygd, högre priser och stor statlig kontrollapparat. Regeringen konstaterar själv att effektiviteten beräknas minska med 25 %.⁵ I Finland har underkännandegraden stigit sedan avregleringen, från 19 % till 28 % 2006. Att allt fler fordon underkänns kan vara ett tecken på sämre kvalitet i fordonsparken, något som äventyrar både trafiksäkerhet och miljö. En annan trolig förklaring är att de privata aktörerna har starka ekonomiska drivkrafter att få till stånd fler ombesiktningar.

I dag är det en väldigt liten andel av trafikolyckorna i Sverige som orsakas av fel i fordonet. En viktig orsak till detta är den väl fungerande fordonsbesiktningen. Detsamma gäller kvaliteten på avgasprover vid besiktningen; de håller väldigt hög kvalitet. För att säkerställa att en privat aktör håller samma kvalitet krävs noggranna kontroller.

När Sverige i dag har hög säkerhet i sina fordon i jämförelse med andra länder, tack vare gediget arbete på Svensk Bilprovning AB, väljer regeringen alltså ändå att avreglera. För oss kan anledningen inte vara annat än en ideologisk iver att avreglera allt som avregleras kan innan ett eventuellt maktskifte 2010.

Glesbygden drabbas – får färre besiktningstillfällen

Svensk Bilprovningens mål är i dag att ingen ska ha mer än 30 kilometer till närmaste provstation, något som också uppfylls för 97 % av landets bilägare. Med regeringens förslag kommer tillgången till fordonsbesiktning att försämrars i glesbygd. De nya provstationerna kommer i första hand att etableras där det finns stor lönsamhet, dvs. där det bor mycket folk. I Norrbotten och Västerbotten riskerar antalet provstationer att minska med två till fem stycken i varje län, medan antalet samtidigt kommer att öka i storstadsområdena.⁶ Många som bor på landsbygden kommer alltså att få åka längre för att komma till bilbesiktningen. Regeringen konstaterar också att effekten även kan komma att bli en prisökning på stationer i glesbygd. Alltså blir både tillgängligheten sämre och priserna högre. Det är mycket tveksamt att låta tillgänglighet och pris vad avser obligatoriska myndighetsutövande funktioner avgöras av geografiska faktorer.

Vi anser att detta förslag är ett steg helt i fel riktning, inte minst eftersom det blir ännu en pusselbit i regeringens avregleringsiver som gör att postkon-

⁴ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 18.

⁵ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 92.

⁶ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 91.

Fel! Okänt namn på

tor, apotek och andra grundläggande samhällsfunktioner i allt större grad flyttar från glesbygden. Den samlade effekten blir sämre förutsättningar att leva och verka på landsbygden.

Dubbla intressen – kontroll och reparation i samma instans

När bilverkstäder ges tillstånd att utfärda besiktning hamnar två något motstridiga uppgifter i en och samma instans. Den grundläggande uppgiften för ett privat företag är att leverera vinst, vilket i det här fallet handlar om att reparera och underhålla fordon. Till denna tillkommer nu uppgiften att kontrollera fordon. Detta gör att samma instans både kontrollerar och reparerar fordon. Enligt ett EU-direktiv (96/96/EG) ska de institutioner som handhar både trafiksäkerhetsprövning och reparation särskilt kontrolleras för objektivitet och hög kvalitet.⁷ Just detta är en av orsakerna till att den statliga kontrollapparaten måste bli större vid en avreglering.

Stockholm den 23 oktober 2009

Karin Svensson Smith (mp)

Lena Hallengren (s)

Per Bolund (mp)

Kent Persson (v)

Peter Pedersen (v)

Claes-Göran Brandin (s)

⁷ Regeringens proposition 2009/10:32 Fordonsbesiktning s. 25.